

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **19 maja 2014 roku**

Sąd Rejonowy w Ostrołęce Wydział II Karny

w składzie:

Przewodniczący **SSR Waldemar Ustaszewski**

Protokolant sekr. sąd. Justyna Garnecka

przy udziale prokuratora B. Ś.

po rozpoznaniu w dniu 4.06., 11.07., 06.08., 12.09., 28.11.2013r., 14 i 28.04., 19.05.2014r.

sprawy **K. S. (1)**

syna M. i S. z d. K.

urodz. (...) w O.

oskarżonego o to, że: I. w okresie czasu od stycznia 2012 roku do października 2012 roku w O. uporczywie uchylał się od wykonywania ciężącego na nim z mocy ustawy i orzeczenia sądowego obowiązku opieki przez niełożenie na utrzymanie swoich dzieci K., A. i D. S. oraz A. Ł., przez co naraził ich na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych,

to jest o czyn z art. 209 §1 kk

II. w okresie czasu od stycznia 2012 roku do października 2012 roku w O. uporczywie uchylał się od wykonania ciężącego na nim z mocy ustawy i orzeczenia sądowego obowiązku opieki przez niełożenie na utrzymanie swoich dzieci P. i I. S., oraz w okresie od stycznia 2012 roku do sierpnia 2012 roku w O. uporczywie uchylał się od wykonania ciężącego na nim z mocy ustawy i orzeczenia sądowego obowiązku opieki przez niełożenie na utrzymanie swojego syna F. S., przez co naraził wymienionych na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych,

to jest o czyn z art. 209 §1 kk

orzeka:

1. **K. S. (1)** uniewinnia od dokonania zarzuconych mu aktem oskarżenia czynów;
2. kosztami postępowania obciąża Skarb Państwa;
3. zasądza ze Skarbu Państwa na rzecz adw. A. C. kwotę 1.136,52 (jeden tysiąc sto trzydzieści sześć złotych 52/100) złotych w tym podatek VAT tytułem opłat adwokackich za obronę z urzędu.

II K 193/13

UZASADNIENIE

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

K. S. (1) jest ojcem siedmiorga dzieci: A. Ł. ur. (...), K. ur. (...), A. ur. (...), D. ur. (...) S., których matką jest K. Ł. oraz F. ur. (...), P. i I. ur. (...) S., których matką jest E. G.. K. S. (1) nie łożył na utrzymanie swoich dzieci wobec czego został obciążony obowiązkiem alimentacyjnym którego wysokość została określona a następnie podwyższana wyrokami sądu rodzinnego. Wyrokiem zaocznym z dnia 25.05.2009 r. Sądu Rejonowego w Ostrołęce alimenty na rzecz A. Ł., K. S. (2), A. S. zostały podwyższone do kwot po 350 zł zaś na D. S. do kwoty 250 zł miesięcznie (sygn. akt III RC 456/08). Wyrokiem zaocznym z dnia 13.07.2009 r. tegoż Sądu alimenty na rzecz F., I. i P. S. zostały podwyższone do kwot po 500 zł miesięcznie (sygn. akt III RC 487/08). K. S. (1) w dalszym ciągu nie łożył na utrzymanie dzieci i kwoty zasądzonych alimentów były wypłacane przez fundusz alimentacyjny i inne organy do tego powołane. Łączna kwota zaległości alimentacyjnych wyniosła w październiku 2012 r. ponad 290 tysięcy złotych.

W 2001 r. K. S. (1) uległ wypadkowi, w wyniku którego doznał ciężkiego urazu czaszkowo-mózgowego ze stłuczeniem prawej półkuli mózgu i złamaniem podstawy czaszki. Skutkiem pozostała encefalopatia pourazowa, zaburzenia świadomości i niedowład połowiczny lewostronny.

W marcu 2009 r. K. S. (1) uległ ponownie wypadkowi i doznał złamania podudzia lewego. W szpitalu dokonano nastawienia, ustabilizowania i zespolenia. Jednak w sierpniu 2009 r. ponownie przyjęto go do szpitala z uwagi na niezrośnięcie złamania i stan zapalny okolicy złamania. Został skierowany do Oddziału Zapaleń Kości Szpitala (...) w O.. Rozpoznano pourazowe zapalenie kości podudzia lewego i wykonano wielotkankową rekonstrukcję podudzia lewego z resekcją ogniska zapalnego z tkanek podudzia lewego i stabilizacją w wielopłaszczyznowym aparacie zewnętrznym.

Orzeczeniem (...) ds. Orzekania o Niepełnosprawności z 17.12.2009 r. K. S. (1) został uznany za osobę o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności. Mógł podjąć pracę na stanowisku przystosowanym. Orzeczenie wydano do dnia 31.12.2011 r. Po tej dacie K. S. (1) nie podjął żadnych starań o uzyskanie kolejnego orzeczenia o stopniu niepełnosprawności mimo że stan jego zdrowia nie uległ istotnej poprawie. Dopiero we wrześniu 2013 r. ponownie podjął starania o ustalenie stanu zdrowia i możliwości podjęcia pracy. Orzeczeniem z dnia 10.10.2013 r. (...) d/s Orzekania o Niepełnosprawności uznał K. S. (1) za niepełnosprawnego w stopniu umiarkowanym z możliwością podjęcia zatrudnienia w warunkach chronionych. Niepełnosprawność takiego stopnia istnieje od marca 2009 r. Od daty wypadku K. S. (1) korzystał ze świadczeń pomocy społecznej przyznanych przez (...) w O..

Powyższy stan faktyczny sąd ustalił w oparciu o następujące dowody: zeznania świadka K. Ł. (k.166, 29), dokumenty (...) w O. (k.2-8,18-19,46,50,109,213), zaświadczenia o bezskutecznej egzekucji (k.9,10,20,66-77), odpisy wyroków (k.11-12, 25), odpisy aktów urodzenia (k.13-16, 22-24), orzeczenia i dokumenty (...) ds. Orzekania o Niepełnosprawności (k.49,186,193,201-211), dokumentacja medyczna (k.51-53,181,184,185).

Oskarżony K. S. (1) nie przyznał się do dokonania zarzuconego mu czynu. W postępowaniu przygotowawczym wyjaśnił jedynie, że w 2001 r. miał silny uraz głowy i leczy się neurologicznie (k.112). Przed sądem dodał jedynie, że jest chory od 2001 r., miał grupę inwalidzką a teraz nie jest ubezpieczony i ponownie będzie stawał na grupę. Miał 444 zł zasiłku, jest na utrzymaniu matki (k.178). W toku całego przewodu uzupełniał dokumentację medyczną odnośnie swojego stanu zdrowia.

Przesłuchana w sprawie świadek K. Ł. złożyła wiarygodne zeznania. Pozostali świadkowie skorzystali z prawa do odmowy składania zeznań. Na podstawie zeznań świadka oraz innych dokumentów zgromadzonych przy przyznawaniu świadczeń alimentacyjnych można ustalić, że oskarżony nie wywiązywał się z obowiązku alimentacyjnego a podstawowe potrzeby uprawnionych nie były zaspokojone. W tym zakresie ustalenia poczynione na podstawie dokumentów nie budzą zastrzeżeń.

Podstawowym zagadnieniem w sprawie było ustalenie czy zachowanie oskarżonego wypełnia znamiona występku z art.209§1 kk w części dot. uporczywego uchylania się od obowiązku. Bo okoliczność, że w ten sposób naraził uprawnionych na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, jest oczywista. W toku postępowania przygotowawczego zebrano istotny materiał dowodowy dotyczący stanu zdrowia oskarżonego. Tak zebrane dowody

doprowadziły oskarżyciela publicznego do konstatacji, że oskarżonemu można zarzucić uporczywą nie alimentację od stycznia 2012 r. czyli po upływie okresu niepełnosprawności określonego w orzeczeniu. Uznać należy, że wnioski tak sformułowane są zbyt powierzchowne bo opierają się na literalnym brzmieniu orzeczenia o niepełnosprawności bez analizy czy mimo upływu terminu tam wskazanego, stan zdrowia oskarżonego rzeczywiście uległ zmianie na tyle, że może on obiektywnie podjąć zatrudnienie i wypełniać obowiązek alimentacyjny. Dokonanie właściwej analizy wymaga sięgnięcia do zdarzeń przeszłych, do wypadku jakiemu oskarżony uległ w 2001 r.

Wówczas w wyniku wypadku przebył ciężki uraz czaszkowo-mózgowy ze stłuczeniem prawej półkuli mózgu i złamaniem podstawy czaszki. Do chwili obecnej oskarżony cierpi na encefalopatię pourazową, zaburzenia świadomości i niedowład połowiczny lewostronny (k.201).

W 2009 r. oskarżony uległ kolejnemu wypadkowi, w wyniku którego doznał złamania podudzia lewego (k.51). Wykonano stosowny zabieg nastawienia, ustabilizowania i unieruchomienia. Jednak złamanie nie zrazało się, powstał stan zapalny. Wykonano ponowny zabieg i skierowano oskarżonego do Oddziału Zapaleń Kości Szpitala (...) w O. (k.52). Tam stwierdzono pourazowe zapalenie kości podudzia lewego i wykonano wielotkankową rekonstrukcję podudzia lewego z resekcją ogniska zapalnego z tkanek podudzia lewego i stabilizacją w wielopłaszczyznowym aparacie zewnętrznym (k.53).

Taki stan zdrowia spowodował uznanie oskarżonego orzeczeniem z dnia 17.12.2009 r. za osobę z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. Jako datę powstania stopnia niepełnosprawności wskazano marzec 2009 r. a więc wypadek skutkujący złamaniem podudzia. Orzeczenie wydano do dnia 31.12.2011 r. Oskarżony mógł podjąć odpowiednie zatrudnienie na stanowisku przystosowanym (k.49). W związku z niepełnosprawnością oskarżony otrzymał świadczenia z pomocy społecznej w formie zasiłku stałego w kwocie 444 zł miesięcznie (k.50).

Od stycznia 2012 r. po wygaśnięciu orzeczenia o niepełnosprawności, oskarżony nie podjął stosownych starań o uzyskanie kolejnego orzeczenia o stanie zdrowia. Dopiero w toku rozprawy sądowej oskarżony podjął czynności zmierzające do uzyskania orzeczenia o niepełnosprawności. O ile zaświadczenie lekarskie wystawione przez lekarza rodzinnego o niemożności pracy od 2009 r. do chwili obecnej ma ograniczoną wartość dowodową (k.181), to zaświadczenia lekarzy specjalistów są istotnymi dowodami. Lekarz ortopeda traumatolog stwierdził, że złamanie podudzia lewego, które jest w trakcie leczenia powodowało niemożność podjęcia pracy od marca 2009 r. do chwili obecnej (wydania zaświadczenia – k.184). Lekarz neurolog stwierdził, że rozpoznana encefalopatia pourazowa także powoduje niezdolność do pracy zarobkowej (k.185). We wrześniu 2013 r. oskarżony wystąpił z wnioskiem o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności (k.186). W dniu 10.10.2013 r. (...) d/s Orzekania o Niepełnosprawności zaliczył oskarżonego do osób o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności. Ustalono, że niesprawność istnieje od marca 2009 r. i ustalony stopień niepełnosprawności datuje się od marca 2009 r. Oskarżony może podjąć zatrudnienie w warunkach chronionych (k.193).

W ocenie sądu powyższe orzeczenie przesądza, że umiarkowana niepełnosprawność oskarżonego trwa nieprzerwanie od marca 2009 r. Sąd dodatkowo zażądał dokumentacji medycznej, na podstawie której orzeczenie było wydane. Są to dokumenty z poprzedniego leczenia, wyżej wskazane i omówione oraz aktualne zaświadczenia lekarzy specjalistów (k.201-211). Tak skompletowane dokumenty medyczne pozwalają uznać, że orzeczenie o niepełnosprawności jest pełnowartościowym dowodem przydatnym do rozstrzygnięcia sprawy w postępowaniu karnym. Powoływanie jakichkolwiek biegłych na okoliczność stanu zdrowia i możliwości pracy przez oskarżonego jest niecelowe. Dwa orzeczenia o niepełnosprawności jednoznacznie wskazują, że oskarżony jest osobą niepełnosprawną w stopniu umiarkowanym od marca 2009 r. Bez znaczenia jest fakt przerwy między ważnością pierwszego, a wydaniem drugiego orzeczenia.

Rozstrzygnąć zatem należy, czy oskarżony miał możliwość podjęcia pracy w warunkach chronionych, zgodnie ze wskazaniami orzeczenia. Oczywiście nie można tego wykluczyć. Jednak jego możliwości podjęcia pracy były bardzo ograniczone. Żaden dowód nie potwierdza, że oskarżony miał możliwość podjęcia pracy ale jej nie przyjął. O jego trudnej sytuacji świadczy też fakt, że otrzymywał i otrzymuje stały zasiłek z pomocy społecznej bo nie jest w stanie

sam się utrzymać. Nie ulega wątpliwości, że przestępstwo nie alimentacji ma charakter umyślny. W orzecnictwie i piśmiennictwie nie ma sporu, że przypisanie tego występku wymaga udowodnienia uporczywości uchylania się od obowiązku alimentacyjnego, a zatem wystąpienia po stronie sprawcy złej woli polegającej na umyślnym uchylaniu od tej powinności, mimo możliwości jej wykonywania. Tym samym, w wypadku zaistnienia obiektywnej niemożności łożenia na utrzymanie, z oczywistego powodu wyłączone będzie przypisanie sprawcy winy, stanowiącej konieczny warunek odpowiedzialności karnej (tak SN w wyroku z 3.07.2007, (...) 147/07, publ.LEX nr 307769). Uporczywym uchylaniem się od płacenia alimentów w rozumieniu art. 209 k.k. jest tylko taka sytuacja, gdy sprawca, mając ku temu realne i faktyczne możliwości alimentów nie płaci i czyni to celowo (tak SA w Katowicach w wyroku z 13.01.2005, IIAKa 455/04, publ. LEX 147203). Przenosząc te rozważania na grunt niniejszej sprawy uznać należy, że obiektywne możliwości wywiązywania się oskarżonego z obowiązku alimentacyjnego były znikome. Stan zdrowia nie pozwalał mu na podjęcie pracy. Oskarżony nie posiada wykształcenia zawodowego, może co najwyżej wykonywać proste prace wymagające sprawności fizycznej. Odpowiedzialność karna za nie alimentację może dotyczyć osób nie wywiązujących się z tego obowiązku w sposób świadomy, umyślny i planowy. Są to np. osoby posiadające pracę ale nie płacące alimentów, są to osoby nie podejmujące pracy mimo obiektywnych ku temu możliwości. Do tego grona nie zalicza się osób nie mających możliwości podjęcia pracy zarobkowej z różnych powodów, w tym ze stanu zdrowia. Przy tym nie ma znaczenia okoliczność, że stan zdrowia został spowodowany przez samego oskarżonego. Nie ma znaczenia sposób jego życia, jeżeli jest to tryb życia pasożytniczy połączony z nadużywaniem alkoholu. Niemożność zarobkowania, brak oszczędności, brak innych źródeł dochodu powodują, że znamiona uporczywości uchylania się od obowiązku alimentacyjnego nie zostały wypełnione.

Z wyżej wskazanych powodów sąd uznał, że oskarżonemu nie można przypisać winy za nie alimentację w okresie od stycznia do października 2012 roku na rzecz jego dzieci K., A., D. S., A. Ł., P. i I. S. oraz w okresie od stycznia do sierpnia 2012 r. na rzecz F. S.. Czyn zaistniał ale znamiona występku z art.209§1 kk nie zostały wypełnione co skutkowało uniewinnieniem oskarżonego.

O kosztach orzeczono na podstawie art.632 pkt2 kpk.